

Dit artikel wordt u aangeboden door Fiscaal Praktijkblad

Fiscaal Praktijkblad is hét vakblad voor iedereen die duiding en achtergronden wil bij fiscale wet- en regelgeving, straf- en arbeidsrecht en jurisprudentie. Hier vindt u verdieping en concrete adviezen bij actuele fiscale thema's, geschreven door gezaghebbende auteurs uit de fiscale praktijk. Hierdoor is Fiscaal Praktijkblad direct bruikbaar in de praktijk.

Dit kunt u verwachten van Fiscaal Praktijkblad:

- 12x per jaar vakblad - digitaal
- wekelijkse nieuwsbrief met overzicht van recente fiscale wetgeving en rechtspraak
- toegang tot online database

Kijk voor meer informatie of een (proef)abonnement op <https://www.futd.nl/vakblad/fiscaal-praktijkblad/abonneren/>

Anja van Velzen¹

Box 3: het zal je kind maar wezen!

2023-0040

Box 3 blijft ons bezighouden. Termen als individuele buitensporige last, het Kerstarrest², ‘het besluit’³ en ‘de overbruggingswet’⁴ raakten fiscaal ingeburgerd en kregen een belastingtechnisch leven. In één zin samengevat: de belastingheffing in box 3 over de jaren 2017 tot en met 2020 was (en is) in strijd met Europees eigendomsrecht. Rechtsherstel in box 3 over het vermogen van minderjarige kinderen leidt tot een verlaging van de aanslagen van hun ouders, indien en voor zover in het box 3-rendement van de ouders rendement van minderjarige kinderen is inbegrepen. Recent sprak de Rechtbank Zeeland-West-Brabant (hierna: de Rechtbank) zich uit over beroepschriften van twee echtgenoten en hun drie minderjarige kinderen. Deze beroepschriften waren gericht tegen vermogensrendementsheffing over de jaren 2014 tot en met 2020. Er was, zo oordeelde de Rechtbank, over de jaren 2014, 2015 en 2016 geen sprake van een individuele en buitensporige last. Reden om op deze plaats stil te staan bij het vermogen van minderjarige kinderen in het kader van box 3, te beginnen bij de wettelijke regeling en eindigend bij voornoemde uitspraak van de Rechtbank.

Wettelijke regeling

Artikel 2.15 Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001)⁵ regelt de toerekening van inkomensbestanddelen van minderjarige kinderen aan de ouder(s). Een kind jonger dan 18 jaar is minderjarig. Er is sprake van een *kind* ingeval van een eerstegraads bloedverwant en aanverwant in de neergaande lijn (artikel 2 lid 3 letter i Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR)) en ook pleegkinderen worden als kind aangemerkt (artikel 1.4 Wet IB 2001).⁶

Uit artikel 1:251 Burgerlijk Wetboek (BW) volgt (een enkele uitzondering daargelaten) dat iedere ouder die het gezag over zijn (of haar) kinderen uitoefent het vruchtgenot over het vermogen van een kind heeft (‘Gedurende hun huwelijk oefenen de ouders het gezag gezamenlijk uit’).

Eenzijds regelt artikel 2.15 Wet IB 2001 dus dat inkomsten die een minderjarige geniet bij de minderjarige zelf worden belast en welke belastingen voor rekening van het minderjarige kind komen, dan wel bij één of beide ouders. Anderzijds regelt artikel 2.15 Wet IB 2001 dat (in beginsel) geen rekening wordt gehouden met wettelijk vruchtgebruik van de ouder. Op deze manier wordt voorkomen dat vermogensbestanddelen bij het kind en bij de ouder worden belast (box 3). De wetgever heeft destijds mede voor deze regeling gekozen omdat ouders in het merendeel van de gevallen op grond van civielrechtelijke bepalingen het (civiele) recht op het vruchtgenot hebben over het vermogen van hun

kinderen. En ook als dat niet zo is, bijvoorbeeld op grond van testamentaire uitsluiting, wordt het vermogen van een minderjarig kind aan de ouder toegerekend.

Verhaalsrecht

De ouder heeft een verhaalsrecht op het kind voor de door de ouders betaalde inkomstenbelasting dat aan het vermogen van het kind valt toe te rekenen.⁷ Artikel 2.16 lid 1 Wet IB 2001 kent de belastingplichtige aan wie inkomensbestanddelen van een minderjarig kind zijn toegerekend op grond van artikel 2.15 Wet IB 2001, dit verhaalsrecht toe ter zake van de verschuldigde inkomstenbelasting. Het verhaalsrecht wordt uitsluitend toegekend als de belastingplichtige niet het wettelijk vruchtgenot heeft van de onderliggende vermogensbestanddelen en strekt zich uit tot een deel van de door de desbetreffende belastingplichtige verschuldigde en voldane inkomstenbelasting. Het tweede lid van artikel 2.16 Wet IB 2001 geeft aan hoe het verhaalsrecht berekend wordt.⁸

Hof ‘s-Hertogenbosch besliste in 2005⁹ in een situatie waarover op dat moment nog geen jurisprudentie voorhanden was: een eigen heffingsvrij vermogen van een minderjarig kind. En opnieuw in één zin samengevat: bij toerekening van de rendementsgrondslag wordt geen rekening gehouden met een eigen heffingsvrij vermogen van minderjarige kinderen. Ook onder de Wet IB 2001 wordt de rendementsgrondslag van minderjarige kinderen aan de ouder toegerekend zonder reke-

ning te houden met een (extra) heffingsvrij vermogen per minderjarig kind.

In de aantekeningen in Vakstudie-Nieuws¹⁰ wordt de toerekening van de rendementsgrondslag van minderjarige kinderen op een rijtje gezet en wordt opgemerkt dat de regeling, neergelegd in artikel 2.14 lid 1 en 2 Wet IB 2001¹¹, niet in duidelijkheid uitmunten. Uit de tekst van de wet, zo wordt de beslissing van het hof onderschreven, valt geen andere conclusie te trekken dan dat de toerekening van de rendementsgrondslag van een minderjarig kind plaatsvindt zonder rekening te houden met het heffingsvrije vermogen waar het kind zelf recht op zou hebben.

Een uitstapje naar iets geheel anders, het hof liet zich in 2005 ook uit over ontvangen inkomen in box 1. Want als dit inkomen niet wordt uitgegeven, behoort het overgespaarde inkomen tot de vermogensbestanddelen waarover in box 3 belasting wordt geheven. Het is volgens het hof onomstreden dat de wetgever deze bestanddelen niet heeft willen uitzonderen van de vermogensrendementsheffing: als inkomsten in box 1 zijn belast en zijn overgespaard, dan is sprake van vermogensbestanddelen die inkomsten kunnen opleveren en deze vermogensbestanddelen worden in de heffing van box 3 betrokken. Er is volgens het hof geen sprake van dubbele heffing. Met enige regelmaat uiten in Nederland aangekomen belastingplichtigen het verwijt dat er dubbel betaald moet worden. Met deze beslissing van het hof kan dit verwijt, en daarmee een lange discussie, in de kiem worden gesmoord.

En daarmee maken we de sprong naar 22 december 2022. Op die dag deed de Rechtbank Zeeland-West Brabant drie keer uitspraak¹² inzake de beroepschriften van een echtpaar en hun drie minderjarige kinderen. Het vermogen van de kinderen werd op grond van artikel 2.15 lid 2 Wet IB 2001 aan de ouders toegerekend. Vader heeft namens de kinderen bezwaar en beroep ingesteld tegen opgelegde aanslagen en de ouders hebben zelf geprocedeerd tegen de aan hen opgelegde aanslagen inkomstenbelasting over de jaren 2018 tot en met 2020.

Artikel 26a lid 2 AWR maakt bezwaar en beroep tegen de aan de ouders opgelegde aanslagen mogelijk, voor zover het vermogen van de kinderen betreft waarover bij de ouders belasting wordt geheven (box 3).¹³

De rechtbank beoordeelt – en op deze plaats wordt voorbijgegaan aan de formeelrechtelijke aspecten¹⁴ – of (1) sprake is van een individuele buitensporige last, (2) het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen van de ouders voor de jaren 2018 tot en met 2020 verlaagd moet worden en (3) gelet op het Kerstar-

rest het heffingsvrije vermogen van de kinderen aan de ouders toegekend moet worden.

Volgens de rechtbank is geen sprake van een individuele en buitensporige last voor de kinderen omdat zij niet degenen zijn die inkomstenbelasting betalen over hun vermogen: de ouders hebben het vruchtgenot van het vermogen van de kinderen en betalen de verschuldigde belasting. Voor de beoordeling of bij de ouders sprake is van een individuele en buitensporige last, verwijst de rechtbank naar de situatie van de ouders en geeft aan dat het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen van de ouders voor de jaren 2018 tot en met 2020 moet worden verlaagd. Daarmee wordt het aandeel van de kinderen daarin ook verlaagd. Voor wat betreft verlaging van het vermogen in box 3 moeten volgens de rechtbank de aanslagen van de ouders worden vermindert voor zover in het belastbare rendement in box 3 van de ouders rendement op het vermogen van de kinderen is begrepen (artikel 26a lid 2 AWR).

Op de vraag of aan de kinderen een heffingsvrij vermogen moet worden toegekend, antwoordt de rechtbank dat hierover al eerder is geprocedeerd en is aangegeven dat dit niet het geval is. De rechtbank ziet geen aanleiding om anders te oordelen. Hetzelfde geldt volgens de rechtbank voor het antwoord op de vraag of de kinderen recht hebben op uitbetaling van de algemene heffingskorting.

Voor wat betreft de door de ouders zelf gevoerde procedure is uitgangspunt dat beide ouders met elkaar zijn getrouwd en zij samen drie minderjarige kinderen hebben. Vader genoot over de jaren 2014 tot en met 2020 winst uit onderneming, moeder werkte in loondienst. Het echtpaar beschikt over een eigen woning en alle jaren is de eigenwoningschuld (EWS) lager geweest dan de WOZ-waarde. Ook in deze procedure passeren een groot aantal formeelrechtelijke aspecten de revue. En ook hier ga ik op deze plaats aan deze aspecten voorbij.

Voor wat betreft box 3 is aan de orde of een juist bedrag aan box 3-heffing is geheven en, meer specifiek, of (1) sprake is van een individuele en buitensporige last, (2) het belastbaar inkomen uit sparen en beleggen voor 2017 tot en met 2020 gezien het Kerstarrest verlaagd moet worden, (3) het heffingsvrij vermogen aan de minderjarige kinderen en daarmee via de kinderen aan belanghebbende toegerekend moet worden en (4) de algemene heffingskorting aan de minderjarige kinderen en daarmee via de kinderen aan de ouders toegekend moet worden.

Individuele buitensporige last

Voor de beantwoording van de vraag of sprake is van een individuele buitensporige last, is beslissend of de last zich voor een belastingplichtige sterker laat voelen dan in het algemeen en verder dat de last voor de betreffende belastingplichtige buitensporig is. Bij de beoordeling van de vraag of dit aan de orde is, moeten de gevolgen van de aanslag als geheel beschouwd worden bezien in samenhang met de gehele financiële situatie van de betrokkene. Daarbij moet ook in aanmerking worden genomen of, en in hoeverre, een belastingplichtige een zodanig laag inkomen heeft dat hij op zijn vermogen moet interen om de belasting te voldoen. Dit omdat in beginsel kan worden aangenomen dat de wetgever met een belasting naar inkomen geen heffing beoogt waardoor de belastingplichtige op zijn vermogen moet interen om de verschuldigde belasting te kunnen voldoen. Belanghebbende stelt hier dat sprake is van een individuele en buitensporige last, omdat het werkelijk genoten inkomen in box 3 lager is dan de box 3-heffing. Daarbij geeft hij aan dat voor de beoordeling of sprake is van een individuele en buitensporige last niet naar de gehele financiële situatie maar alleen naar het inkomen in box 3 gekeken moet worden. De rechtbank sluit aan bij het door de Hoge Raad bepaalde toetsingskader en neemt de gehele financiële situatie van beide ouders in ogenschouw: de vrouw geniet inkomsten die ruimschoots de totaal verschuldigde belasting overtreffen, er is sprake van een overwaarde op de eigen woning en het vermogen van het echtpaar is gedurende de periode 2016 tot en met 2020 gestegen.

En ook in deze door de ouders gevoerde procedure oordeelt de rechtbank dat het heffingsvrije vermogen en de algemene heffingskorting van de minderjarige kinderen niet aan de ouders wordt toegekend. De rechtbank ziet geen redenen om van eerdere jurisprudentie af te wijken.

Creatief bedacht van de vader, maar de rechtbank ziet geen reden om van eerdere jurisprudentie af te wijken. In de uitspraak las ik niets over een mogelijk door de ouders ingeroepen verhaalsrecht. Stel nu dat op basis van het verhaalsrecht een vordering ontstaat van de ouder op het minderjarige kind. Vergoedingsrechten zijn niet gedefiscaliseerd en een vergoedingsrecht is een vorderingsrecht dat voor belastingheffing geëtiketteerd moet worden. Als het vorderingsrecht (ouder) en de vergoedingsplicht (kind) tot box 3 behoren, dan behoort het vorderingsrecht tot (de dure) categorie 2. De vergoedingsplicht van het minderjarige kind behoort tot categorie 3 en komt tegen een lager forfaitair rende-

ment in aftrek.¹⁵ Als onderliggende vorderingen en schulden tussen partners in box 3 aangegeven moeten worden, dan moeten onderliggende vorderingen en schulden tussen ouders en minderjarige kinderen ook in box 3 aangegeven worden. Kortom, mogelijk is het laatste woord over het verhaalsrecht van artikel 2.16 Wet IB 2001 nog niet gezegd. Hoe dan ook, het zal je kind maar wezen!

Noten:

1. Mr. A.M.P. van Velzen werkt zelfstandig in Den Haag onder de naam ALL ABOUT TAX
2. HR 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963, FutD 2022-0005.
3. Besluit van 28 juni 2022, nr. 2022-176296 (Besluit rechtsherstel box 3), FutD 2022-1845.
4. Zie bijvoorbeeld Inkomen uit vermogen in box 3 rechtvaardiger belasten, Prinsjesdag: Belastingplan 2023, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/belastingplan/vermogen-en-wonen/box-3>.
5. Art. 2.15 Wet IB 2001 luidt als volgt:
Voor de toepassing van deze wet, behoudens voor zover het de toepassing van artikel 2.16 betreft, wordt geen rekening gehouden met het wettelijk vruchtgenot van het vermogen van een minderjarig kind.
Het belastbare resultaat uit overige werkzaamheden als bedoeld in de 3.91, eerste lid, onderdelen a en b, en derde, en 3.92, de belastbare inkomsten uit eigen woning, het belastbare inkomen uit aanmerkelijk belang, de rendementsgrondslag voor het belastbare inkomen uit sparen en beleggen en de op grond van artikel 9.2 ter zake als voorheffing in aanmerking te nemen geheven dividendbelasting, van een minderjarig kind worden toegerekend aan de ouder die het gezag over het kind uitoefent.
Met de ouder die het gezag over het kind uitoefent, wordt, indien niet tevens een andere ouder het gezag uitoefent, gelijkgesteld de ouder van wie het gezag is beëindigd op grond van artikel 266 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.
Indien het gezag over het kind aan meer dan één ouder toekomt, worden de in het tweede lid bedoelde inkomensbestanddelen, rendementsgrondslag en geheven dividendbelasting in gelijke delen aan ieder van hen toegerekend.
6. Zie bijvoorbeeld L.G.M. Stevens, *Inkomstenbelasting 2001* Wolters Kluwer, *Fiscale Handboeken*, derde druk 2020, § 4.3.
7. Zie de brief van Staatssecretaris van Financiën van 30 oktober 2008, nr. DB/2008/580 U, (Antwoorden op schriftelijke vragen van de leden De Pater van der Meer en Omtzigt).
8. Er wordt beoordeeld in welke verhouding de aan het minderjarige kind toegekende typen inkomensbestanddelen staan tegenover de te onderscheiden typen inkomensbestanddelen die bij de belastingplichtige tot de verschuldigde inkomstenbelasting hebben geleid. Op deze manier wordt er rekening gehouden met het feit dat de verschillende typen inkomensbestanddelen leiden tot verschillende bedragen aan te betalen belasting.
9. Hof 's-Hertogenbosch 24 augustus 2005, ECLI:NL:GHSHE:2005:AU4730, FutD 2005-2066.
10. V-N 2006/4.15.
11. Art. 2.14 lid 1 en 2 Wet IB 2001 beogen te voorkomen dat over eenzelfde voordeel dubbel belasting wordt geheven.
12. (1) Rb. ZWB 22 december 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:7914, (2) Rb. ZWB 22 december 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:7917 en (3) Rb. ZWB 22 december 2022, ECLI:NL:RBZWB:2022:7919; zie FutD 2023-0126.
13. Art. 26a AWR beperkt, in afwijking van de Algemene wet bestuursrecht, het begrip belanghebbende tot degene aan wie een belastingaanslag is opgelegd, die de belasting op aangifte heeft voldaan of afgedragen, of van wie de belasting is ingehouden. In het tweede lid wordt de kring van belanghebbenden uitgebreid met degene van wie inkomens- of vermogensbestanddelen zijn begrepen in een aanslag of de beschikking waartegen beroep is ingesteld.
14. Aan de orde komt of het hoor- en inzage-recht en het vertrouwensbeginsel zijn geschonden, of de inspecteur alle op de zaak betrekking hebbende stukken heeft ingebracht, of recht bestaat op de uitbetaling van algemene heffingskorting, of het verdedigingsbeginsel is geschonden en of er recht is op dwangsommen en schadevergoeding.
15. Zie F.A. Haan en A. van Maurik, Vp-bulletin 2025/25 p. 3 en verder 'Het rendementslek van de nieuwe box 3 op partner- en familieniveau' en Oproep aan het Kabinet: pas schijfgrenzen en schijftarieven voor aanmerkelijkbelanghouders aan en maak algemene heffingskorting inkomensafhankelijk, RB 30 september 2022, <https://rb.nl/nieuws/oproep-aan-het-kabinet-pas-schijfgrenzen-en-schijftarieven-voor-aanmerkelijkbelanghouders-aan-en-maak-algemene-heffingskorting-inkomensafhankelijk/>.